AVİM Yorum • No: 2024 / 34 • Ağustos

ŞANGAY İŞBİRLİĞİ ÖRGÜTÜ DEVLET BAŞKANLARI KONSEYİ'NİN 24. ZİRVESİ

Gülperi GÜNGÖR

GÜLPERİ GÜNGÖR

Şangay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ) Devlet Başkanları Konseyinin 24. zirvesi 4 Temmuz 2024 tarihinde Astana- Kazakistanda gerçekleşmiştir. Zirve ilk kez "ŞİÖ Devlet Başkanları Konseyi Toplantısı" ve "ŞİÖ Artı" formatındaki oturumlar olarak düzenlenmiştir.

Bir önceki yıl gerçekleşen devlet başkanları konseyi zirvesinde, İran'ın ŞİÖ'ye tam üyeliği kabul edilmiş, Belarus'un üyeliği için ise Yükümlülük Zaptı imzalanmıştı. Bu yılki zirvede, gözlemci statüsünde bulunan Belarus'un tam üyeliği onaylanarak, örgütün üye sayısı 10'a yükselmiştir. Zirvede başta güvenlik ve ekonomi olmak üzere çeşitli konular ele alınmış, Astana Deklarasyonu dahil 25 belge imzalanmıştır.

Uluslararası yaptırımlarla karşı karşıya olan Rusya, zirvede ekonomik gündemini ön plana çıkarmıştır. Zirvedeki konuşmasında Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, karşılıklı anlaşmalarda ulusal para birimlerinin kullanımının arttığını vurgulayarak, ŞİÖ'de kendi ödeme mekanizmalarını oluşturma önerisini yinelemiştir. Ayrıca, ŞİÖ İş Konseyinin - ŞİÖ Bankalararası Birliği'nin finansmanlığında - çeşitli projeler üzerinde çalıştığını belirtmiştir. [1]

Astana Deklarasyonunda ekonomi alanında, üye devletler, 2030 yılına kadar ŞİÖ Ekonomik Kalkınma Stratejisinin uygulanmasına yönelik eylem planının ve ŞİÖ Yeni Ekonomik Diyalog Programı'nın geliştirilmesinin önemini vurgulamışlardır. Bu yıl Semerkant'ta yapılması planlanan ŞİÖ üyesi devletlerin özel bölgelerinin idare başkanları toplantısını desteklemişlerdir. Kazakistan'ın ŞİÖ Yatırım Fonu oluşturma önerisi kaydedilmiş, ayrıca ŞİÖ Üye Devletleri Yatırımcılar Birliği Düzenlemeleri onaylanmıştır. Üye devletler, ŞİÖ'nün yatırım potansiyelini ortaya çıkarmak için ŞİÖ Kalkınma Bankası ve Kalkınma Fonu oluşturulmasına yönelik istişarelerin sürdürülmesi gerektiğine dikkat çekmişler ve proje faaliyetlerine mali destek sağlanmasının önemine vurgu yapmışlardır. [2]

Güvenlik alanında terörizm, ayrılıkçılık ve aşırıcılıkla mücadele için 2025-2027 yıllarını kapsayan bir işbirliği programı kabul edilmiştir. Uyuşturucu kaçakçılığı ve ulusötesi organize suçlarla mücadele için 2024-2029 stratejisi onaylanmıştır. Biyolojik ve kimyasal silahların yayılmasını önleme, bilgi güvenliği ve siber güvenlik alanında işbirliğini derinleştirme niyetleri ifade edilmiştir. Afganistan'da terörizmden ve uyuşturucudan arınmış bir devlet oluşturma çabaları desteklenmiş, kapsayıcı bir hükümetin kalıcı barış ve istikrar için tek yol olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, silahsızlanma ve nükleer silahların

yayılmasını önleme konusunda işbirliğinin artırılması ve uzayın askerileştirmeden arındırılmasını taahhüt edilmiştir. Üye devletler bildiride Gazze'deki sivil kayıpları kınamış, barış ile istikrarın ancak Filistin meselesinin kapsamlı ve adil bir çözümüyle sağlanabileceğini belirtmişlerdir.[3]

Astana Deklarasyonu'nda ele alınan diğer konular arasında enerji işbirliği, turizm, çevre, kültürel işbirliği, eğitim, bilim ve teknoloji, dijital ekonomi ve sağlık yer almaktadır. ŞİÖ Devlet Başkanları Konseyinin 24. zirvesi, üye devletler arasında küresel ve bölgesel gündemin önemli konularında koordinasyona yönelik adımların atılmasına vesile olmuştur.

Çok Taraflı Diyaloğun Güçlendirilmesi - Sürdürülebilir Barış ve Kalkınma temasıyla gerçekleşen ŞİÖ Artı toplantısına ise ŞİÖ üye ülkelerinin liderleri, ŞİÖ gözlemci ülkeleri ve diyalog ortaklarının heyet başkanları, uluslararası kuruluşların (BM, AET, İslam Gıda Güvenliği Örgütü, KGAÖ, OECD, AİGK ve BDT) başkanları katılmıştır. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı İlham Aliyev, Katar Emiri Tamim bin Hamad Al Thani, Birleşik Arap Emirlikleri Yüksek Konseyi Üyesi Saud Bin Saqr Al-Qasemi ve Türkmenistan Ulusal Meclisi Halk Konseyi Başkanı Kurbankulu Berdimuhamedov da davet edilen devletlerin delegasyon başkanları arasında yer almıştır. Toplantıda ŞİÖnün işbirliği yapmak isteyen tüm ülkelerle paylaşabileceği birçok uygulaması olduğu belirtilmiş, kuruluşun faaliyetlerine yönelik her türlü yapıcı katkının ve önerilerin memnuniyetle karşılanacağı ifade edilmiştir.

Zirvenin sonunda, ŞİÖ dönem başkanlığını Çinin devralacağı açıklanmıştır. Bu devir teslim, örgütün gelecek dönemdeki faaliyetlerine yön verecek ve Çinin liderliğinde, ŞİÖ'nün uluslararası arenadaki etkisini daha da artırmayı hedefleyen yeni stratejik yaklaşımlar geliştirilmesine olanak tanıyacaktır.

[1] Заседание Совета глав государств членов ШОС*Президент Р оссии,* 4 июля 2024, http://kremlin.ru/events/president/news/74464

[2] Astana Declaration of the Council of Heads of State of the Shanghai Cooperation Organization, *Ministry of External Affairs Government of India*, July 10, 2024, https://www.mea.gov.in/bilateral-documents.htm?dtl/37942/Astana+Declaration+of+the+Council+of+Heads+of+State+of+the+Shanghai+Cooperation+Organization

[3] A.g.e.

Yazar Hakkında :

Gülperi Güngör, 2015 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler bölümünden mezun olmuştur. 2020 yılında ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Bölümü □□□□ yüksek lisans derecesini almıştır. Ocak 2020 □□□□□□□□ katılmıştır. Güngör, Ankara

Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünde doktor adayıdır. Mart 2025 sonrasında doktora çalışmasını yürütmek üzere Sheffield Üniversitesi'nde bulunan Güngör, AVİM'de Gayrimukim Uzman olarak görev yapmaya başlamıştır.

Atıfta bulunmak için: GÜNGÖR, Gülperi. 2026. "ŞANGAY İŞBİRLİĞİ ÖRGÜTÜ DEVLET BAŞKANLARI KONSEYİ'NİN 24. ZİRVESİ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2024 / 34. Ağustos 07. Erişim Kasım 22, 2026. https://www.avim.org.tr/public/index.php/tr/Yorum/SANGAY-ISBIRLIGI-ORGUTU-DEVLET-BASKANLARI-KONSEYI-NIN-24-ZIRVESI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır